

PAPER DETAILS

TITLE: Gençlerde Sosyal Görünüş Kaygısı ve Begenilme Arzusunun Estetik Cerrahiyi Kabul Etme Üzerine Etkisi

AUTHORS: Sümeyye Özmen, Firdevs Çelik

PAGES: 61-81

ORIGINAL PDF URL: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/3396599>

Gençlerde Sosyal Görünüş Kaygısı ve Beğenilme Arzusunun Estetik Cerrahiye Kabul Etme Üzerine Etkisi

Sümeyye Özmen*

Firdevs Çelik**

Öz

Bu çalışmada gençlerde sosyal görünüş kaygısı ve beğenilme arzusunun estetik cerrahiye kabul etme üzerine etkisinin incelenmesi amaçlanmaktadır. Araştırmada veri toplama yöntemi olarak yüzyüze anket yöntemi tercih edilmiştir. Veri toplama aracı olarak ise 4 bölümden oluşan anket formu tercih edilmiştir. Anket formu, sosyodemografik sorular, sosyal görünüş kaygısı, beğenilme arzusu ve estetik cerrahiye kabul etme ölçeklerinden oluşmaktadır. Bu araştırma, bir kamu üniversitesinde eğitim gören 242 öğrenci üzerinde gerçekleştirilmiştir. Yapılan analizlere göre kadınların, büyükşehirde yaşayanların, daha önce estetik operasyon yaptıranların, sosyal medyada fazla zaman geçirenlerin ve sık fotoğraf paylaşanların estetik cerrahiye kabul düzeyleri daha yüksek çıkmıştır. Estetik cerrahiye kabul etme, sosyal görünüş kaygısı ve beğenilme arzusu değişkenleri arasında pozitif yönlü bir ilişki belirlenmiştir. Sosyal görünüş kaygısı ve beğenilme arzusu, estetik cerrahiye kabulü %14.4 oranında açıklamaktadır. Araştırma sonucunda beğenilme arzusu ve sosyal görünüş kaygısının gençleri estetik operasyonlara karşı eğilimli hale getirdiği anlaşılmaktadır. Genç bireylerin sosyal medyada geçirdikleri zamanın kısıtlanması mental sağlığın korunması ve gereksiz operasyonlar sonucunda oluşacak sağlık harcamalarının azaltılması adına olumlu sonuçlar doğurabilecektir.

Anahtar Kelimeler: Sosyal Görünüş Kaygısı, Estetik Cerrahi, Sosyal Medya, Gençler.

* Doç. Dr., Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Sağlık Yönetimi Bölümü, Burdur, Türkiye. sozmen@mehmetakif.edu.tr, ORCID: 0000-0002-3056-0872

** Yüksek Lisans Öğrencisi, Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Sağlık Yönetimi Ana Bilim Dalı, Burdur, Türkiye. firdevscelik@gmail.com, ORCID: 0000-0002-2115-4629

Abstract

In this study, it was aimed to examine the effect of social appearance anxiety and desire to be liked on acceptance of aesthetic surgery in young people. Face-to-face questionnaire method was preferred as the data collection method in the research. As a data collection tool, a questionnaire form consisting of 4 sections was preferred. The questionnaire form consists of sociodemographic questions, social appearance anxiety, desire to be liked and acceptance of aesthetic surgery scales. This research was carried out on 242 students attending a public university. According to the analysis results, women living in metropolitan areas, having had plastic surgery before, spending more time on social media and frequently sharing photos have higher levels of acceptance of plastic surgery. A positive relationship was determined between the variables of acceptance of aesthetic surgery, social appearance anxiety and desire to be liked. Social appearance anxiety and the desire to be liked explain the acceptance of plastic surgery by 14.4%. As a result of the research, it is understood that the desire to be liked and social appearance anxiety make young people prone to aesthetic operations. Restricting the time spent by young people on social media may have positive results in terms of protecting mental health and reducing health expenditures as a result of unnecessary operations.

Keywords: Social appearance anxiety, Aesthetic Surgery, Social media, Teens.

Giriş

Tarihte olduğu gibi bugün de insanoğlu çocukluktan itibaren yetişkinlik sürecine kadar beğenilme arzusu taşımaktadır. Doğası gereği duygusal ve sosyal bir canlı olan insan, göze hitap etmeye ve başkalarının sempatisini kazanmayı istemektedir. Güzel ve çekici görünme algısı ilk zamanlardan beri kına, boya, tarak gibi çeşitli materyallerin keşfedilmesine ve kullanılmasına yol açmıştır (Doğan, 2010; Haspolat ve Kağan, 2017).

Günümüzde teknolojinin ilerlemesiyle birlikte güzellik algıları bir dönüşüm geçirmiştir. Gelişen yeni tedavi yöntemleri, operasyonların daha kolay ve hızlı uygulanabilir hale gelmesi ve ekonomik açıdan daha geniş kesimlere ulaşılabilir olması bu alana olan ilginin her geçen gün artmasına neden olmuştur. Ameliyat sonrasında oluşacak ağrı, morarma ve komplikasyonların azalması, dikişsiz tekniklerin yaygınlaşması, yatış sürelerinin kısalması ise plastik ve estetik cerrahi alanına olan talebi de beraberinde getirmiştir. Korku ve çekinceleri azaldığından cesaretleri artan, birden fazla kez estetik operasyon yaptıran kişiler için beden imajını değiştirmek bir bağımlılık haline almaktadır. Dolayısıyla plastik ve estetik cerrahi operasyonları gün geçtikçe global bir pazara dönüşmektedir (İnam ve Hotun Şahin, 2019).

ISAPS (International Society of Aesthetic Plastic Surgery) verilerine göre 2019'da dünya genelinde gerçekleştirilen estetik işlemler bir önceki yıla göre %7.4 artış kaydederken; ameliyatsız uygulamaların toplamında ise %7.6 oranında bir artış görülmüştür. Plastik ve estetik cerrahi uygulamalarının ülkelere göre dağılım sıralaması incelendiğinde Türkiye'nin 7. sırada olduğu tespit edilmiştir. Türkiye'de 2021 yılında yapılan plastik ve estetik cerrahi operasyonları toplam 950 bin 365'tir. Yapılan bu operasyonların içindeki ameliyatsız operasyonların sayısı 485 bin 875'tir (ISAPS, 2021). Dolayısıyla

Türkiye diğer ülkelerle kıyaslandığında gerçekleşen plastik ve estetik işlemlerde üst sıralarda yer alırken; toplam işlem sayısı değerlendirildiğinde ameliyatsız uygulamaların daha büyük bir paya sahip olduğu görülmektedir.

Estetik uygulamaların tercih edildiği yaş aralıkları çeşitlilik göstermekle birlikte, gençler arasında bu tür uygulamalara başvuru en yüksek seviyededir. Dünya genelinde yapılan araştırmalara göre, tüm yaş grupları içinde en çok meme büyütme ve burun estetiği yaptıranların yoğunlukla 19-34 yaş aralığında olduğu görülmektedir. 18 yaş altında ve 19-34 yaş grubunda en fazla yaptırılan plastik ve estetik uygulamanın rinoplasti (burun estetiği) ameliyatı olduğu; 18 yaş altında ikinci sırada ise en fazla ameliyatsız yağ aldırma işleminin yaptırıldığı belirtilmektedir (ISAPS, 2021). Dolayısıyla estetik operasyon talebinde bulunan bireylerin yaş ortalamasının düştüğünü ve gençler arasında estetik cerrahi işlem yaptıranların yaygınlaştığını söylemek mümkündür.

Gençler arasında estetiğe sıcak bakma durumu, kişilerin sahip oldukları fiziksel özelliklerden tatmin olmamaları, psikolojik açıdan tam iyilik halinin sağlanamaması, demografik, sosyal ve kültürel faktörler, sağlığın ticarileşmesi ve toplumsal beden algılarının dayatılmasından kaynaklanmaktadır (Temizkan ve Temizkan, 2020). Genç yetişkinler akran zorbalığı ve sosyal çevreden olumsuz geri dönüş alınması gibi sebeplerle bedenlerinde beğenmedikleri yerleri takıntı haline getirebilmektedirler. Ayrıca sosyal medya kullanımının oldukça yoğun yaşandığı bu dönemde, gençlerin kendilerini olduklarından farklı gösterme çabasına girmeleri de bu durum üzerinde etkili olabilmektedir.

Günümüzde kitle iletişim araçları, ideal kadın ya da erkek profiline yönelik imajlar oluşturmaktadır. Oluşturulan bu imajların etkisi altında kalan bireyler, yansıtılan profillere benzeyebilmek ve sanal ortamda bir kimlik kazanabilmek adına estetik işlemlere başvurabilmektedir (Sarwer ve ark., 2003). Bireylerin kendilerinden önce dış çevreleri tarafından beğenilme arzusuyla sahip olmaları, sosyal ortamlarda görünüşlerinden kaygı duymalarına ve bu kaygıların gündelik yaşamlarını olumsuz yönde etkilemesine sebep olduğu gözlemlenmektedir. Bu sebeplerle estetik cerrahiyi kabul etme ile sosyal görünüş kaygısı ve beğenilme arzusunun arasındaki ilişkinin belirlenmesinin anlamlı olacağı düşünülmüştür.

Estetik operasyonlara olan ilgi ve yönelimin daha alt yaş gruplarında sık görülmeye başlaması bu çalışmanın gençler üzerinde yapılmasına temel oluşturmuştur. Araştırma amacına uygun olarak araştırma soruları “Gençlerin estetik cerrahi kabul düzeyleri sosyodemografik değişkenlere göre farklılık göstermekte midir?”, “Gençlerin sosyal görünüş kaygısı düzeyleri sosyodemografik değişkenlere göre farklılık göstermekte midir?”, “Gençlerin beğenilme arzusu düzeyleri sosyodemografik değişkenlere göre farklılık göstermekte midir?”, “Gençlerin sosyal görünüş kaygıları, beğenilme arzuları ve estetik cerrahiyi kabul düzeyleri arasında bir ilişki var mıdır?”, “Gençlerin sosyal görünüş kaygıları ve beğenilme arzuları, estetik cerrahiyi kabul düzeylerini etkilemekte midir?” olarak hazırlanmıştır.

Ulusal literatürde öğrenciler üzerinde estetik cerrahiyi kabul etme, sosyal görünüş kaygısı ve beğenilme arzusu değişkenlerinin ayrı ayrı incelendiği çalışmalar (Kaplan, 2022; Kahraman, 2021; Paksoy Erbaydar ve Kara, 2019) bulunmasına rağmen; bu üç ölçeğin birlikte kullanıldığı ve sağlık yönetimi öğrencileri

örnekleminde uygulanan herhangi bir çalışma tespit edilememiştir. Bu durumun yapılan araştırmaya özgünlük katarak literatüre katkı sunacağı ve benzer çalışmalara rehberlik edeceği düşünülmektedir.

Sosyal Görünüş Kaygısı

Kaygı, “Genellikle korku, heyecan, huzursuzluk, panik ve endişe veren bir duygu durumu” olarak tanımlanmaktadır (Sağlık Bakanlığı, 2021). Kaygı halinin terleme, nabızda ve nefes alışverişinde artış, panik, stres gibi bazı fizyolojik belirtileri vardır (Çetinay Aydın, 2017). Sosyal kaygı ise 1800’lü yıllardan bu zamanlara kadar bir psikiyatrik hastalık olarak değerlendirilmekte ve toplumda en yaygın görülen psikolojik sorunlar arasında sayılmaktadır (APA, 2013). Son dönemde giderek artan dikkat çekme, güzel olma, genç kalma mottoları ise sosyal görünüş kaygısını gündeme taşımıştır (Kurutçu, 2020). Sosyal görünüş kaygısı, “kişilerin dış görünüşlerinin diğer insanlar tarafından eleştirilmesi halinde kişide meydana gelen huzursuzluk ve endişe” şeklinde tanımlanmaktadır (Hart ve ark., 1989).

Sosyal görünüş kaygısı, kişinin dış görünüşünden kendisinin memnun olmaması ve çevresinin de memnun olmayacağı endişesini taşıması şeklinde iki farklı türde görülmektedir. Bireyin her iki durumdan da etkilenmesi, bedenine dair algılar, duygu ve düşünceler nedeniyle kendini yenilemeye ve değiştirmeye çalışması kaçınılmaz olmaktadır (Çelik ve Makas, 2018). Özellikle fiziksel değişimin en fazla yaşandığı ergenlik döneminde kişinin ilgisinin bedenine yoğunlaşması, çevresinden aldığı yorumlarla beden algıları şekillenmekte ve sosyal görünüş kaygısının sıklıkla görülmesine yol açmaktadır (Budak ve ark., 2013).

Kişilerin kendini yeterince beğenmemelerinden dolayı yaşadıkları kaygı, iletişim sorunlarına yol açabilmektedir. Sosyal kaygısı yüksek kişiler, çevrelerindeki kendilerine değil bedenlerinde beğenmedikleri bölgelerine odaklandıklarını düşünebilmektedir. Bu nedenle de konuşurken göz teması kurmaktan kaçınabilir, utanabilir, sinik ve özgüvensiz bir kişiliğe bürünebilirler. Kişiler, kendilerine olan özsaygıları azaldığı için sıklıkla başka insanlardan onay alma gereksinimi hissedebilirler ve kendi başlarına doğru karar almakta zorlanabilirler. Bu olumsuz durumlar bireylerin zamanla sosyal çevrelerinden soyutlanmalarına ve kendilerini daha fazla yalnızlığa hapsederek içe kapanmalarına yol açabilmektedir.

Beğenilme Arzusu ve Estetik Cerrahi

Beğenilme arzusu, hayatın pek çok alanında başkalarından saygı görme, kendini iyi hissetme ve sevilme ihtiyaçlarının karşılanabilmesinin temelini oluşturmaktadır (Sarıgül, 2019). Kişinin kendini diğerlerinden farklı ve özel hissedebilmesi için çevresindeki insanlar tarafından değer görüp sevildiğine inanması gerekmektedir (Erdoğan ve Aydoğdu, 2021). Beğenilme arzusunu karşılayamayan dolayısıyla sevilip sayılmadığını düşünen birey, yalnız kalır ve istenmeyen kişi haline gelir. Toplumsal yaşamda her birey, kendini bir topluluğa ait hissetme ve o gruba dâhil olma isteği duyar (Kaşıkara ve Doğan, 2017). Kabul görmek ve sevilme, hayata olumlu yaklaşmaya sebep olarak bireylerde psikolojik dengenin asıl unsurlarıdır (O'Brien, 2011). Çevreden alınan onay, sevgi, beğeni ve takdir edilmek gibi dönütler bireylerin yaşamlarından tatmin olmasına katkı sağlamaktadır (Şahin, 2019).

Bunun yanında önyargılı yaklaşım, insan doğasında mevcut olan bir durumdur. Her ne kadar incitici bir durum olsa da sosyal bir ortama girildiğinde başlangıçta bireyler dış görünüşleri ile yargılanır ve edinilen bu ilk izlenime göre belirli tutum ve davranışlara maruz kalırlar. Bireylerin yüz ve vücut özellikleri, yaşam tarzları, giyim-kuşamları diğer kişilere karşı olumlu ya da olumsuz düşüncelere sebebiyet veren yansımalar olmaktadır (Göksel ve ark., 2018). Son dönemde yaşamın merkezine yerleşmiş olan sosyal medyanın kıstas haline getirdiği güzellik ve çirkinlik algısı ise bireylerin beğenilme duygusunu tetiklemektedir. Sosyal medya kullanıcıları, sanal ortamda hızlı bir şekilde kabul görebilmek, takipçi ve beğeni sayısını artırabilmek için daha güzel olmaya çalışmaktadır. Aksi durumda ise bireylerde özgüven kaybı, görüntüleri ile barışamama ve zihinlerini ele geçiren kaygılara mahkûm olma durumları gündeme gelmektedir (Kurutçu, 2020).

Sosyal medyanın da etkisi ile Türkiye dâhil tüm dünyada plastik ve estetik işlemlere olan ilgi gün geçtikçe artmaktadır. Bu girişimler doğuştan gelen özellikler veya sonradan olan kaza, yaralanma ve zaman içerisinde ortaya çıkan doku kaybı vb. sebepler nedeniyle “tıbbi gereklilik” olarak ya da yapısal bir bozukluğu bulunmadan bireyin isteği doğrultusunda gerçekleşen “görünüm değişikliği” amaçlarıyla yapılabilmektedir (Çiçek, 2021; Dean ve ark., 2018).

Estetik operasyonların diğer cerrahi operasyonlardan farkı kişilerin yaşam kalitesini, beden algılarını ve beğenilerini arttırarak bedensel görünümüne yoğunlaşmasıdır (Demirel, 2021). Plastik cerrahi, bedeni yeni bir görünüme kavuşturmak ile ilgilidir ve bu işlem belirli bir rahatsızlığın giderilmesi ya da bozuk bir uzvun iyileştirilmesini de içermektedir. Rekonstrüktif ise yeniden oluşturmak, inşa etmek anlamı taşımaktadır. Farklı sebeplerle kaybedilmiş bir organın yeniden yapılması (rekonstrüksiyon) ya da doğuştan eksik bir uzvun yeniden yapılması (konstrüksiyon) plastik cerrahinin temel uğraşı alanlarından (Karaca ve Beydağ, 2021).

Estetik işlemler ise ameliyatsız uygulamalar (Botoks, dolgu, saç ekimi, kimyasal peeling, mikro aşındırmalarla yüzey şekillendirme, yüz gençleştirme, kalsiyum hidroksilapatit, ameliyatsız yağ aldırma, tam alan ablatif ve poli-L-laktik asit) ve cerrahi uygulamalar (Meme büyütme, meme küçültme, meme dikleştirme, burun estetiği, yağ aldırma, göz kapağı estetiği, karın germe, yüz germe, yüze yağ enjeksiyonu, kalça büyütme, kulak estetiği, erkek meme estetiği, kaş kaldırma, boyun germe ve meme implantı çıkarma) olmak üzere iki başlık altında sınıflandırılabilir (ISAPS, 2021). Sonuç olarak estetik işlemleri gerek girişimsel gerekse de girişimsel olmayan uygulamalar aracılığıyla bireylerin tercihlerine, ihtiyaç ve beklentilerine uygun şekilde karşılık vermektedir.

Yöntem

Mevcut çalışmanın amacı bir kamu üniversitesinde sağlık yönetimi bölümü öğrencilerinin sosyal görünüş kaygısının ve beğenilme arzusunun estetik cerrahiye kabul etme üzerindeki etkisini belirlemek ve sosyodemografik özelliklere göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğini tespit etmektir. Bu araştırma tanımlayıcı ve kesitsel nitelikte olup, 05.01.2023-10.02.2023 tarihleri arasında bir kamu üniversitesindeki sağlık yönetimi öğrencileri üzerinde yürütülmüştür. Veri toplama yöntemi olarak yüz yüze anket yöntemi tercih edilmiştir.

Araştırmanın Evren ve Örneklemi

Bu araştırmada sağlık kurumlarında yönetici olarak görev alacak gençlerin mevcut konuya yaklaşımlarının ne olduğu ölçülmek istenmiştir. Bu nedenle araştırmanın amacına uygun olarak, bir kamu üniversitesinde 2022-2023 eğitim-öğretim döneminde sağlık yönetimi bölümüne devam eden 18 yaş üzeri öğrenciler (N= 508) evreni oluşturmaktadır. Evren sayısına göre %95 güven aralığında ve %5 hata payı hesaplandığında, Gürbüz ve Şahin (2018)'e göre örneklem sayısının minimum 217 olması gerekmektedir. Bu araştırmada örnekleme yöntemi seçimi yapılmamış olup, tüm evrene ulaşmaya çalışılmıştır. Araştırmaya gönüllü olarak katılmayı kabul eden 242 öğrenci örnekleme oluşturmaktadır. Dolayısıyla belirlenen örneklem sayısı hedefine ulaşılmıştır.

Çalışmada kullanılan ölçekler için ilgili yazarlardan e-posta aracılığıyla izin alınmıştır. Araştırmanın uygulanması için bir kamu üniversitesi etik kurulundan (Etik Kurul Tarih 04.01.2022 Toplantı No: 2023/01 Karar No: GO 2023/13) gerekli izinler alınmıştır. Ayrıca çalışma gönüllü katılım esasına dayandığından katılımcılardan aydınlatılmış onam alınmıştır.

Veri Toplama Araçları

Çalışmada veri toplama aracı olarak 4 bölümden oluşan anket formu kullanılmıştır. Anketin ilk bölümünde öğrencilerin sosyo demografik özelliklerini belirlemeye yönelik 9 soru (yaş, cinsiyet, sınıf, yaşanan yer, daha önce estetik operasyon yaptırma durumu, hangi estetik operasyonları olmak istediği, sosyal medyada geçirilen zaman, en sık kullanılan sosyal medya aracı ve fotoğraf paylaşma sıklığı) yer almaktadır. İkinci bölümde 15 maddeden oluşan Estetik Cerrahiyi Kabul Ölçeği (ECKÖ), üçüncü bölümde 16 maddeden oluşan Sosyal Görünüş Kaygısı Ölçeği (SGKÖ) ve dördüncü bölümde ise 9 maddeden oluşan Beğenilme Arzusu Ölçeği (BAÖ) yer almaktadır.

Estetik Cerrahiyi Kabul Ölçeği (ECKÖ) Henderson-King ve Henderson-King (2005) tarafından geliştirilmiş, Türkçe geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları Karaca ve arkadaşları (2017) tarafından yapılmıştır. Ölçek *kişisel, sosyal ve düşünceler* olmak üzere 3 boyuttan oluşmaktadır ve 7'li Likert tipindedir (1= Hiç Katılmıyorum, 7= Tamamen Katılıyorum); ancak 10. Madde ters kodlanmaktadır. Yapılan geçerlik ve güvenilirlik analizleri sonucunda ölçeğin Cronbach's Alpha değeri 0.93; *kişisel* boyutunun 0.90; *sosyal* boyutunun 0.81 ve *düşünceler* boyutunun 0.91 olduğu tespit edilmiştir.

Sosyal Görünüş Kaygısı Ölçeği (SGKÖ) Hart ve arkadaşları tarafından (2008) geliştirilmiş, Türkçeye uyarlaması ve geçerlik ve güvenilirlik analizleri Doğan (2010) tarafından yapılmıştır. Tek boyuttan oluşan ölçeğin 1. Maddesi ters kodlanmaktadır. 5'li Likert tipinde bir ölçme aracıdır (1= Hiç Uygun Değil, 5= Tamamen Uygun). Ölçeğin Cronbach's Alpha katsayısı 0.96 olarak bulunmuştur.

Beğenilme Arzusu Ölçeği (BAÖ) Kaşıkara ve Doğan (2017) tarafından oluşturulup geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları yapılmıştır. Ölçek tek boyuttan oluşmakta ve ters madde içermemektedir. 4'lü Likert tipinde bir ölçme aracıdır (1= Hiç Katılmıyorum, 4= Tamamen Katılıyorum). Ölçeğin Cronbach's Alpha katsayısı 0.87 olarak tespit edilmiştir.

Araştırmanın Kısıtlılıkları

Bu çalışma yalnızca bir kamu üniversitesinde 2022-2023 eğitim-öğretim yılında öğrenim gören sağlık yönetimi bölümü öğrencilerine uygulanmıştır. Araştırmadan elde edilen veriler Türkiye'deki tüm sağlık yönetimi öğrencilerine genellenemez.

Araştırmanın Modeli ve Hipotezler

H1: Katılımcıların estetik cerrahi kabul düzeyleri sosyodemografik değişkenlere göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermektedir.

H2: Katılımcıların sosyal görünüş kaygısı düzeyleri sosyodemografik değişkenlere göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermektedir.

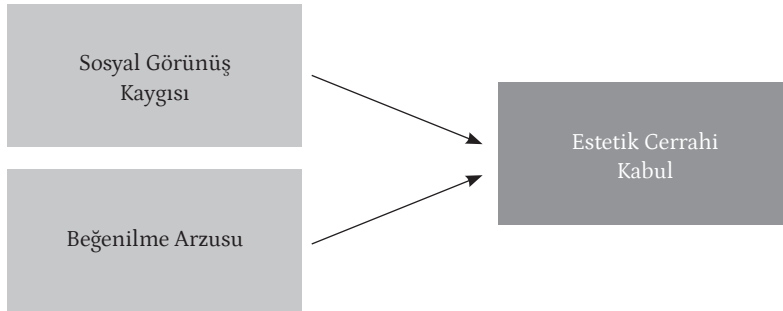
H3: Katılımcıların beğenilme arzusu düzeyleri sosyodemografik değişkenlere göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermektedir.

H4: Katılımcıların sosyal görünüş kaygıları, beğenilme arzuları ve estetik cerrahiye kabul düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki vardır.

H5: Katılımcıların sosyal görünüş kaygıları ve beğenilme arzuları, estetik cerrahiye kabul düzeylerini istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde yordamaktadır.

Araştırmanın modeli araştırma kapsamında cevap aranan sorulardan yola çıkılarak oluşturulmuştur. Gençlerde sosyal görünüş kaygısının estetik cerrahiye kabul etme etkisi ve beğenilme arzusunun estetik cerrahiye kabul etme üzerindeki etkisi incelenmek istenmiştir. Çalışmada ele alınan değişkenler sosyal görünüş kaygısı, beğenilme arzusu, estetik cerrahi kabul ve alt boyutları (kişisel, sosyal ve düşünceler) ve sosyodemografik özelliklerdir.

Şekil 1. Araştırma Modeli

Verilerin Analizi

Söz konusu ölçekler kullanılarak elde edilen veriler, SPSS 26.0 paket programı aracılığıyla güvenilirlik analizi, T Testi, ANOVA, korelasyon ve çoklu regresyon analizine tabi tutulmuştur. Araştırmada kullanılan ölçeklerin çarpıklık ve basıklık değerlerinin -1 ile +1 arasında olduğu, bu nedene kabul edilebilir sınırlar içerisinde yer aldığı ve normal dağılım gösterdiği tespit edilmiştir (Aminu ve Shariff, 2014). Yapılan güvenilirlik analizleri sonucunda Cronbach's alpha değerlerinin ECKÖ 0.93; Estetik

Cerrahi *Kişisel* Alt Boyutu 0.90; Estetik Cerrahi *Sosyal* Alt Boyutu 0.81; Estetik Cerrahi *Düşünceler* Alt Boyutu 0.91; SGKÖ 0.96; BAÖ için ise 0.87 olduğu belirlenmiştir. Ölçeklerin yüksek derecede güvenilir olduğu sonucuna varılmıştır (Doğan, 2010).

Bulgular

Sosyodemografik Bilgilere İlişkin Bulgular

Tablo 1 incelendiğinde araştırmaya katılım sağlayan 242 öğrencinin %67.4'ünün kadın, %60.7'sinin 21 yaş ve altı, %29.3'ünün 4.sınıf öğrencisi olduğu belirlenmiştir. Öğrencilerin %46.7'si şehirde, %36.8'i büyükşehirde, %16.5'i ise köy / kasabada yaşamaktadır. Katılımcıların %9.9'unun daha önce estetik operasyon yaptırdığı, %42.6'sının sosyal medyada 4 saat ve üzerinde vakit geçirdiği, %33.5'inin bazen ve %17.4'ünün çok sık fotoğraf paylaştığı tespit edilmiştir. Genel olarak bakıldığında %33.8'inin rinoplasti ameliyatı, %17.4'ünün botox dolgu uygulamasını yaptırmak istediği; en sık kullanılan sosyal medya aracının ise %63.6 ile Instagram olduğu bulgusuna ulaşılmıştır.

Tablo 1. Örneklemeye İlişkin Sosyodemografik Bulgular

Değişkenler		N	%	Değişkenler		N	%
Cinsiyet	Kadın	163	67.4	Sosyal medyada geçirilen zaman	4 saatten az	163	57.4
	Erkek	79	32.6		4 saat ve üzeri	103	42.6
Yaş	21 yaş ve altı	147	60.7	Fotoğraf paylaşma sıklığı	Çok sık	42	17.4
	22 yaş ve üzeri	95	39.3		Bazen	81	33.5
Sınıf	1. Sınıf	64	26.4		Nadiren	90	37.2
	2. Sınıf	47	19.4		Hiç	29	12.0
	3. Sınıf	60	24.8	Olmak istenilen operasyonlar	Rinoplasti	126	33.8
	4. Sınıf	71	29.3		Meme Estetiği	35	9.4
Yaşanılan Yer	Köy-Kasaba	40	16.5		Yüz ve Dudağa Yağ Enjeksiyonu	42	11.3
	Şehir	113	46.7		Liposuction	55	14.7
	Büyükşehir	89	36.8		Botox-Dolgu	65	17.4
					Diğer	50	13.4
Daha önce estetik yaptırdınız mı?	Evet	24	9.9	Sık kullanılan sosyal medya aracı	Instagram	225	63.6
	Hayır	218	90.1		Twitter	70	19.8
					Facebook	8	2.3
					Diğer	51	14.4

Yapılan analizler sonucunda sosyodemografik değişkenler açısından cinsiyet, daha önce estetik yaptırmak durumu, sosyal medyada geçirilen zaman, yaşanılan yer ve fotoğraf paylaşma sıklığı değişkenleri

istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gösterirken ($p<0.05$); yaş, olmak istenen operasyonlar ve sık kullanılan sosyal medya aracı değişkenlerinde anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir ($p>0.05$).

Araştırmada kullanılan Estetik Cerrahi Kabul Ölçeği ve alt boyutları ile Sosyal Görünüş Kaygısı ve Beğenilme Arzusu ölçeklerinin sosyodemografik değişkenlere göre analizi Tablo 2'de yer almaktadır.

Tablo 2. Estetik Cerrahi Kabul Ölçeği ve Alt Boyutları, Sosyal Görünüş Kaygısı ve Beğenilme Arzusunun Sosyodemografik Değişkenler Açısından Değerlendirilmesi

Değişkenler	Estetik Cerrahi Kabul		ECK Düşünceler Alt Boyutu		ECK Sosyal Alt Boyutu		ECK Kişisel Alt Boyutu		Sosyal Görünüş Kaygısı		Beğenilme Arzusu	
	Ort	Ss	Ort	Ss	Ort	Ss	Ort	Ss	Ort	Ss	Ort	Ss
Cinsiyet												
Kadın	4.40	1.15	4.87	1.94	3.24	1.63	5.10	1.58	2.30	.98	2.15	.74
Erkek	3.86	1.19	4.16	1.66	2.69	1.40	4.73	1.46	2.24	.98	2.12	.73
Toplam	t=3.05; p=0.00		t=2.78; p=0.00		t=2.59; p=0.01		t=1.76; p=0.08		t=0.43; p=0.66		t=0.28; p=0.78	
Estetik operasyon geçirdiniz mi?												
Evet	5.34	1.21	5.85	1.41	4.01	1.55	6.16	1.34	2.20	.96	2.21	.84
Hayır	4.10	1.40	4.50	1.88	2.96	1.55	4.85	1.51	2.29	.99	2.14	.73
Toplam	t=4.13; p=0.00		t=4.24; p=0.00		t=3.16; p=0.00		t=4.05; p=0.00		t=-0.42; p=0.67		t=0.47; p=0.63	
Sosyal medyada geçirilen süre												
4 saatten az	4.01	1.39	4.40	1.89	2.93	1.47	4.69	1.55	2.12	.91	2.05	.71
4 saat ve üzeri	4.52	1.44	4.96	1.84	3.23	1.71	5.37	1.46	2.49	1.04	2.26	.76
Toplam	t=-2.77; p=0.00		t=-2.30; p=0.02		t=-1.45; p=0.16		t=-3.41; p=0.00		t=-2.92; p=0.00		t=-2.20; p=0.03	

Tablo 2 incelendiğinde cinsiyete göre estetik cerrahi kabul, *sosyal* alt boyutu ve *düşünceler* alt boyutu, %95 güven aralığında istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermektedir. Kadınların erkeklere oranla estetik cerrahiye daha fazla kabul ettikleri belirlenmiştir ($p=0.00$; $p=0.01$; $p=0.00$). *Sosyal* alt boyutunda kadınların çevrelerinde ve ilişkilerinde kendilerini daha iyi hissetmeleri açısından estetik cerrahiye kabul ettikleri; *düşünceler* alt boyutunda ise estetiğe yönelik görüşlerinin erkeklere göre daha olumlu fikirlere sahip olduğu görülmektedir.

Daha önce estetik operasyon yaptırmaya durumuna göre estetik cerrahiye kabul düzeyi, *kişisel*, *sosyal* ve *düşünceler* alt boyutları istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermektedir ($p=0.00$; $p=0.00$; $p=0.00$; $p=0.00$). Daha önce estetik operasyon geçiren katılımcılar diğerlerine göre estetik cerrahiye kabule daha olumlu yaklaşmaktadır. Estetik operasyon geçiren bireyler sosyal ortamlarında kendilerini daha iyi hissetmekte, estetik cerrahiye olan görüşleri pozitif yönde ve motivasyonları açısından kişisel değerlendirmeleri diğer katılımcılara göre daha yüksektir. Elde edilen sonuçtan hareketle daha önce estetik operasyon geçiren katılımcıların ilerleyen zamanlarda yeniden operasyon geçirebilecekleri düşünülmektedir.

Sosyal medyada geçirilen zaman değişkeni *sosyal* alt boyutunda anlamlı bir farklılık göstermezken ($p=0.16$); estetik cerrahi kabul düzeyi, *kişisel* ve *düşünceler* alt boyutu ($p=0.01$; $p=0.00$; $p=0.02$) sosyal görünüş kaygısı ($p=0.00$) ve beğenilme arzusu ($p=0.03$) ile istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermektedir. Sosyal medyada 4 saat ve üzerinde vakit geçiren öğrenciler estetik cerrahiye daha fazla ilgi duymakta, bununla beraber sosyal görünüş kaygıları ve beğenilme arzuları ise artış göstermektedir. Sosyal medyada yaratılan ideal beden algısının, sosyal medyada geçirilen vakit arttıkça bireyleri etkilemekte ve estetiğe yönlendirmekte olduğu söylenebilir.

Tablo 3'te Estetik Cerrahi Kabul Ölçeği ve alt boyutlarının sosyodemografik değişkenlere göre yapılmış analizi yer almaktadır.

Tablo 3. Estetik Cerrahi Kabul Ölçeği ve Alt Boyutlarının Sosyodemografik Değişkenlere Göre Değerlendirilmesi (ANOVA)

Değişkenler	Estetik Cerrahi Kabul		ECK Düşünceler Alt Boyutu		ECK Sosyal Alt Boyutu		ECK Kişisel Alt Boyutu	
	Ort	Ss	Ort	Ss	Ort	Ss	Ort	Ss
Yaşanılan yer								
Köy- Kasaba-1	3.69	1.26	4.11	1.67	2.58	1.43	4.38	1.48
Şehir-2	4.24	1.48	4.71	1.97	3.08	1.50	4.92	1.61
Büyükşehir-3	4.45	1.38	4.78	1.84	3.25	1.69	5.33	1.41
Toplam	F=4.01; p=0.02 1-3		F=1.90; p=0.15		F=2.57; p=0.08		F=5.52; p=0.00 1-3	
Ne sıklıkla fotoğraf paylaşırsınız?								
Çok sık-1	4.97	1.43	5.51	1.96	3.54	1.71	5.86	1.22
Bazen-2	4.51	1.32	4.97	1.68	3.24	1.63	5.30	1.39
Nadiren-3	3.86	1.36	4.18	1.88	2.85	1.42	4.54	1.52
Hiç-4	3.51	1.32	3.85	1.67	2.51	1.45	4.19	1.67
Toplam	F=10.24; p=0.00 1-3, 1-4, 2-3, 2-4		F=7.98; p=0.00 1-3, 1-4, 2-3, 2-4		F=3.50; p=0.02 1-4		F=12.07; p=0.00 1-3, 1-4, 2-3, 2-4	

Tablo 3 incelendiğinde yaşanılan yer değişkenine göre estetik cerrahi kabul düzeyinin farklılık gösterip göstermediğinin test edilebilmesi için verilere tek yönlü varyans analizi (ANOVA) uygulanmıştır. Varyanslar homojen dağılım gösterdiği için ($p>0.05$) Post Hoc testlerinden Bonferroni testi kullanılmıştır. Bonferroni testi sonucuna göre köy/kasaba-büyükşehirde yaşama (1-3) ile estetik cerrahi kabul düzeyi arasında istatistiksel farklılık tespit edilmiştir ($p<0.05$). Gruplar arasındaki farklılığın köy/kasaba-büyükşehir gruplarından kaynaklandığı ortaya çıkmıştır. Yaşanılan yer grupları içerisinde en düşük ortalama ($\bar{X}=3.69$) köy-kasabada yaşayanlarda iken; en yüksek ortalama büyükşehirde yaşayanlarda yer almaktadır ($\bar{X}=4.45$). Estetik cerrahi *kişisel* alt boyutu düzeyinde incelendiğinde gruplar arasındaki farklılığın köy/kasaba-büyükşehir gruplarından (1-3) kaynaklı olduğu görülmüştür. Alt boyutu düzeyinde en düşük ortalama ($\bar{X}= 4.38$) köy-kasabada yaşayanlarda

iken; en yüksek ortalama büyükşehirde yaşayanlarda tespit edilmiştir ($\bar{X}=5.33$). Büyükşehirde yaşayan öğrenciler estetik cerrahiyi kabul ederken köy-kasabada yaşayan öğrenciler bu fikre daha temkinli yaklaşmaktadır.

Fotoğraf paylaşma sıklığı değişkenine göre estetik cerrahi kabul düzeyinin farklılık gösterip göstermediğinin test edilebilmesi için verilere ANOVA analizi uygulanmıştır. Varyanslar homojen dağılım gösterdiği için ($p>0.05$) Post Hoc testlerinden Bonferroni testi kullanılmıştır. Bonferroni testi sonucuna göre fotoğraf paylaşma sıklığı çok sık-nadiren, çok sık-hiç, bazen-nadiren ve bazen-hiç olanlar ile estetik cerrahiyi kabul düzeyi ve alt boyutları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir (1-3; 1-4; 2-3; 2-4) ($p<0.05$). Gruplar arasındaki farklılığın fotoğraf paylaşma sıklığı çok sık-nadiren, çok sık-hiç, bazen-nadiren, bazen-hiç gruplarından kaynaklandığı sonucuna ulaşılmıştır. Estetik cerrahi kabul düzeyi için fotoğraf paylaşma sıklığı içerisinde en düşük ortalama ($\bar{X}=3.51$) hiç fotoğraf paylaşmayan katılımcılarda iken; en yüksek ortalama çok sık fotoğraf paylaşan katılımcılarda tespit edilmiştir ($\bar{X}=4.97$). Estetik cerrahi *kişisel* alt boyutu için en düşük ortalama ($\bar{X}=4.19$) hiç fotoğraf paylaşmayanlarda iken; en yüksek ortalamanın çok sık fotoğraf paylaşanlarda olduğu gözlemlenmiştir ($\bar{X}=5.86$). Estetik cerrahi *sosyal* alt boyutu için en düşük ortalama ($\bar{X}=2.51$) hiç fotoğraf paylaşmayanlarda iken; en yüksek ortalamanın çok sık fotoğraf paylaşanlarda olduğu gözlemlenmiştir ($\bar{X}=3.54$). Estetik cerrahi *düşünceler* alt boyutu için en düşük ortalama ($\bar{X}=3.85$) hiç fotoğraf paylaşmayanlarda iken; en yüksek ortalamanın çok sık fotoğraf paylaşanlarda olduğu gözlemlenmiştir ($\bar{X}=5.51$) (Tablo 3). Sosyal medyada çok sık fotoğraf paylaşımı yapan katılımcılar nadiren paylaşan ve hiç paylaşmayan katılımcılara göre estetik cerrahiyi daha fazla kabul etmektedir. Sonuç olarak sosyodemografik değişkenlere göre katılımcıların estetik cerrahi kabul, sosyal görünüş kaygısı ve beğenilme arzusu düzeyleri istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermiştir. Bu durumda H_1 , H_2 ve H_3 hipotezleri doğrulanmıştır.

Tablo 4'te araştırmada kullanılan 3 ölçeğin birbiriyle ilişkisinin analiz edildiği korelasyon tablosu yer almaktadır.

Tablo 4. Araştırma Değişkenlerine İlişkin Korelasyon Değerleri

Değişkenler	Ortalama	Standart Sapma	Estetik Cerrahi Kabul	Sosyal Görünüş Kaygısı	Beğenilme Arzusu
Estetik Cerrahi Kabul	4.23	1.44	1		
Sosyal Görünüş Kaygısı	2.29	.99	.37**	1	
Beğenilme Arzusu	2.15	.74	.36**	.76**	1

** Korelasyon $p<0.001$ önem düzeyinde anlamlı.

Tablo 4'te görüldüğü üzere estetik cerrahiyi kabul, sosyal görünüş kaygısı ve beğenilme arzusu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki belirlenmiştir ($p=0.00$). Estetik Cerrahi Kabul Ölçeği'nin Sosyal

Görünüş Kaygısı Ölçeği ($r=.37$) ve Beğenilme Arzusu Ölçeği ($r=.36$) ile aralarında 0.001 önem düzeyinde, pozitif yönlü orta düzeyde anlamlı bir ilişki vardır. Sosyal Görünüş Kaygısı Ölçeği ile Beğenilme Arzusu Ölçeği arasında 0.001 önem düzeyinde, pozitif yönlü oldukça yüksek düzeyde bir ilişki bulunmuştur ($r=.76$) (Gürbüz ve Şahin, 2018). Katılımcıların beğenilme arzuları arttıkça sosyal görünüş kaygıları ve estetik cerrahiye kabulleri de artış göstermektedir. Bu durumda H_4 hipotezi doğrulanmıştır.

Tablo 5'te ise çoklu regresyon analizi yapılmış ve sosyal görünüş kaygısı ve beğenilme arzusunun estetik cerrahiye kabul düzeyine etkisi incelenmiştir.

Tablo 5. Sosyal Görünüş Kaygısı ve Beğenilme Arzusunun Estetik Cerrahi Kabule Etkisi

Değişkenler	B	Standart Sapma	β	t	p	VIF
Sabit	2.70	.26		10.27	.00	
Sosyal Görünüş Kaygısı	.33	.13	.23	2.52	.01	2.34
Beğenilme Arzusu	.36	.18	.19	2.03	.04	2.34

$R=.39$; Adjusted $R^2=.14$; $F=21.32$; $p<0.001$; Durbin Watson= 1.81

Tablo 5'te yer alan çoklu regresyon analizi sonuçlarına göre, istatistiksel tahminler modelin anlamlı olduğunu göstermektedir ($F=21.32$; $p<0.001$). Sosyal görünüş kaygısı ve beğenilme arzusunun estetik cerrahiye kabul düzeylerindeki toplam varyansın %14.4'ünü açıkladığı tespit edilmiştir. Sosyal görünüş kaygısı ve beğenilme arzusunun artmasının estetik cerrahiye kabul düzeylerini istatistiksel olarak artırdığı görülmektedir ($t=10.27$; $p=0.00$). Estetik cerrahiye kabulün en güçlü yordayıcısının beğenilme arzusu ($B=0.36$; $t=2.03$; $p=0.04$); daha sonra sosyal görünüş kaygısının ($B=0.33$; $t=2.52$; $p=0.01$) geldiği tespit edilmiştir. Standardize edilmiş regresyon katsayısı $r^2=0.14$ 'tür. Model tablosunda Durbin Watson değeri 1.81 olarak tespit edilmiştir. Bu değer 1.5 ile 2.5 arasında yer alması kurulan modelde otokorelasyon olmadığını göstermektedir (Kalaycı, 2014). VIF değeri 2.34 olduğundan, 10'un altında yer aldığı ve kurulan modelde çoklu doğrusallığa rastlanmadığı yorumlanmıştır (Büyüköztürk, 2013). Dolayısıyla katılımcıların sosyal görünüş kaygıları ve beğenilme arzuları, estetik cerrahiye kabul düzeylerini istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde yordamaktadır. Bu durumda H_5 hipotezi de doğrulanmıştır.

Tartışma

Araştırmaya katılan öğrencilerin sosyal görünüş kaygısı ve beğenilme arzuları ile estetik cerrahiye kabul etme düzeylerinin farklı değişkenler açısından değerlendirilmeleri gerçekleştirilmiştir. Cinsiyet, daha önce estetik operasyon yaptırma durumu, sosyal medyada geçirilen zaman, yaşanan yer ve fotoğraf paylaşma sıklığı sosyodemografik değişkenlerinin estetik cerrahi kabul ve alt boyutları, sosyal görünüş kaygısı ve beğenilme arzusu düzeyleri açısından istatistiksel olarak anlamlı sonuçlar vermiştir. Yalnızca sosyal medyada geçirilen süre değişkeni, üç ölçek için de anlamlı farklılık göstermiştir. Ayrıca önemli bir bulgu olarak sosyal görünüş kaygısı ve beğenilme arzusunun estetik cerrahiye kabul üzerinde etkili olduğu ortaya çıkmıştır.

Mevcut araştırmada cerrahi operasyonlar içerisinde en fazla yaptırılmak istenen estetik türü rinoplasti olurken; ameliyatsız operasyonlar içerisinde botox-dolgu uygulamaları olmuştur. Katılımcılar arasında estetik cerrahiye kabul ve beğenilme arzusu ortalamasının orta düzeyin üzerinde; sosyal görünüş kaygısı

ortalamasının ise orta düzeyin altında olduğu sonucuna varılmıştır. Gençlerin beğenilme arzuları fazla, estetik cerrahiye bakış açıları olumlu iken sosyal görünüş kaygılarının olmaması kendilerine güvindikleri ve sosyal ortamlarda kendilerini rahat hissettikleri şeklinde yorumlanabilir.

Erkeklerle karşılaştırıldığında, kadınların estetik cerrahiye daha olumlu bir tutum sergilediği gözlenmiştir. Kadınların genellikle kişisel görünümüne daha fazla önem verdikleri ve beğenilmeyi arzuladıkları düşünülmektedir. Bu gözlemler, literatürdeki bazı çalışmalarla (Seo ve Kim, 2020; Wu ve ark., 2020; Jovic ve ark., 2017) uyumluluk göstermektedir. Estetik kaygı, beğenilme ve güzelleşme arzusu, kusursuz olma ve fark edilme çabası gibi kavramların kadınlarda erkeklere oranla daha fazla göze çarptığı söylenebilmektedir (Uğurlu, 2015). Bu çalışmada elde edilen sonuçların aksine Demirel (2021), Stolić ve arkadaşları (2019), Wen ve arkadaşları (2017) tarafından yapılan çalışmalarda ise cinsiyet ile ECKÖ arasında farklılık bulunamamıştır.

ISAPS (2020) verileri incelendiğinde de kadın ve erkeklerin bedenleri hakkında olan düşüncelerinin ve estetik operasyon tercihlerinin farklılık gösterdiği görülmektedir. Erkekler kendilerini daha aktif ve fonksiyonel görmek isterken; kadınlar daha çekici ve estetik görünmeyi istemektedirler. Görünüme yatırım, yaşlanma korkusu, psikolojinin düzeltilmesi gibi faktörlerin etkili olduğu estetik uygulamalarda kadınlardaki başvuru sayısı daha fazla olmaktadır (Temizkan ve Temizkan, 2020). Bu durumun toplumsal cinsiyet algılarına dayalı olarak kadınların bakımlı olmak istemelerinden ve seçilen rolünden kaynaklandığı düşünülmektedir.

Araştırmaya katılım sağlayan öğrencilerin SGKÖ ve BAÖ düzeyleri cinsiyete göre anlamlı farklılık göstermemiştir. Cinsiyete dair SGKÖ düzeyinde elde edilen sonuç literatürle uyumluluk göstermektedir (Yıldız ve Halitoğulları, 2019; Amasyalı ve Sabuncuoğlu, 2017; Göksel ve ark., 2018; Çetinkaya ve ark., 2019; Şimşir ve ark., 2019; Kurutçu ve Yorulmaz, 2019). Elde edilen sonuçların aksine Küçük Öztürk ve arkadaşları (2023) tarafından yapılan çalışmada cinsiyet değişkeni SGKÖ ile anlamlı farklılık göstermiştir. Cinsiyete dair BAÖ düzeyinde ulaşılan sonuçlar da daha önce yapılan çalışmalarla benzerlik göstermektedir (Güvenç, 2022; Çağlar, 2021; Kahraman, 2021; Sarıgül, 2019). Cinsiyet değişkenine göre sosyal görünüş kaygısında farklılık olmamasının nedeninin son dönemde erkeklerin de kadınlarla benzer estetik kaygılara sahip olduklarından kaynaklandığı düşünülmektedir. Önceki dönemlerde güzel ve çekici bir görünüm kadınların tercihi iken; değişen ve modernleşen dünyada erkeklerin de bakımlı ve metroseksüel olmasından bahsedilmektedir.

Yapılan çalışmada yaş değişkeni SGKÖ ve BAÖ düzeyine göre anlamlı farklılık göstermemiştir. Çiçek (2021), Erdoğan (2019) ile Pehlivan ve arkadaşları (2017) tarafından yapılan çalışmalarda da yaşa göre SGKÖ düzeyleri farklılık göstermemiştir. Yaşa göre BAÖ düzeyi açısından da Kahraman (2021) tarafından yapılan çalışmada herhangi bir farklılık görülmezken; Güvenç (2022) ve Çağlar (2021) tarafından yapılan çalışmalarda gençlerin beğenilme arzularının daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Bu çalışmada yaşa göre sosyal görünüş kaygısı ve beğenilme arzusunun farklılık göstermemesi, söz konusu ölçeklerin gençlere uygulanmasından kaynaklı olarak benzer sosyal görünüş kaygıları ve beğenilme arzuları yaşadıkları şeklinde yorumlanabilir.

Gün içerisinde sosyal medya kullanım süresine göre SGKÖ düzeyi anlamlı farklılık göstermiştir. Sosyal medyada 4 saat ve üzeri vakit geçiren katılımcıların SGKÖ düzeyleri diğer gruplara göre daha yüksek bulunmuştur. Elde edilen bulgular Hawes ve arkadaşları (2020), Özer ve Güzel (2023) ile Yılmaz (2020)

tarafından yapılan çalışmalar ile benzerlik göstermiştir. Sosyal medyada geçirilen zaman arttıkça bakım, güzellik, estetik gibi paylaşımların, yaratılan ideal beden imajlarının ve güzel/yakışıklı algılarının katılımcıları etkileyerek sosyal görünüş kaygısı düzeylerinde artışa yol açtığı düşünülmektedir.

Ayrıca mevcut araştırmada fotoğraf paylaşımı çok sık olanların ve sosyal medyada fazla zaman geçirenlerin estetik cerrahi kabulünün yüksek düzeyde olduğu görülmüştür. Benzer olarak Alcan ve Çetin (2022) de sosyal medyanın estetik cerrahiyi artırdığı sonucuna ulaşmıştır. Sosyal medyada fazla zaman geçiren kullanıcılar estetik işlemlere daha olumlu bir bakış açısıyla yaklaşmakta, vücutlarında değişiklik yaparak daha mutlu, güzel ve çekici olacaklarına inanmaktadırlar (Türk ve Bayrakçı, 2020). Sosyal medya, kullanıcılara benzemek istedikleri imajı oluşturma fırsatını efekt ve filtrelerle yapay olarak sağlayabilmektedir. Bu nedenle, sosyal görünüş kaygısı yaşayan bireylerin sosyal medyada daha fazla zaman geçirdiği düşünülmektedir. Sosyodemografik bulgularda en sık tercih edilen sosyal medya aracının %64 ile Instagram olduğunun tespit edilmesi de bu düşüncüyü destekler niteliktedir. Farklı sosyal medya uygulamalarına nazaran Instagram en fazla görsel paylaşımın yapıldığı bir mecra olduğu için katılımcıların sosyal medyadan etkilenmelerindeki en büyük rolü üstlendiği düşünülmektedir.

Bu çalışmada estetik cerrahi kabulün sosyal görünüş kaygısı ve beğenilme arzusu ile aralarında pozitif yönlü orta düzeyde bir ilişki olduğu bulunmuştur. Literatürde benzer şekilde Karabacak (2022) tarafından yapılan çalışmada da beden beğenisi ile estetik cerrahiyi kabul arasında pozitif yönlü bir korelasyon bulunmuştur. Bu çalışmada en yüksek ilişkinin sosyal görünüş kaygısı ile beğenilme arzusu arasında olduğu anlaşılmıştır. Son dönemde sosyal medyanın etkisi ile bireylerin daha fazla beğenilme arzusu duyarak fotoğraf ve video paylaşımları yaptığı söylenebilir. Bir süre sonra bağımlılık haline gelen sosyal medya, anı yaşamayı ve doğal olabilmeyi engelleyen bir unsur olarak gittikçe daha fazla dikkati çekmektedir. Yapılan araştırmalarda da sosyal görünüş kaygısı ile sosyal medya bağımlılığı arasında pozitif ilişki tespit edilmiştir (Özer ve Güzel, 2023).

Yapılan çoklu regresyon analizi sonucunda diğer bir önemli bulgu elde edilmiştir. Bu araştırmada sosyal görünüş kaygısı ve beğenilme arzusunun estetik cerrahiyi kabulü istatistiksel olarak etkilediği tespit edilmiştir. Etki düzeyi daha yüksek olan değişkenin ise beğenilme arzusu olduğu belirlenmiştir. Dömbekci ve Öztürk (2021) de yaptıkları çalışmada sosyal medyanın, güzellik algısının, fiziksel problemlerin ve ruhsal problemlerin kişileri estetiğe yönlendirdiğini ifade etmişlerdir.

Elde edilen bulgulardan hareketle gençlerin sosyal görünüş kaygıları arttıkça beğenilme arzularının da arttığı ve sonuçta estetik cerrahi kabulünün gerçekleştiği anlaşılmaktadır. Sosyal medyada geçirilen süre artış gösterdikçe bireyler kendileri ile olan barışıklığını yitirmekte, kendilerini ve sahip oldukları özelliklerini beğenmemekte, filtre-efekt kullanımı artmakta ve efektlerin vermiş olduğu görünüm kişiyi kısa süreli olarak memnun etmekte, ancak daha sonra sosyal görünüş kaygısını doğurarak estetiğe yönelmelerine etki etmektedir.

Sonuç ve Öneriler

Günümüzde yaygınlaşan sosyal medya kullanımı, özellikle gençler üzerinde olumsuz etkilere neden olabilmektedir. Sosyal medyada geçirilen sürenin artması, psikolojik sorunlar, sosyal kaygılar ve beğenilmeye yönelik arzuların ortaya çıkmasına yol açabilir. Gençler arasında yaygınlaşan

sosyal görünüş kaygısı ve beğenilme arzusu, bu durumun bir sonucu olarak gösterilebilmektedir. Sosyal medyada gündem haline getirilen güzellik standartları ve çizilen kadın/erkek imajları genç bireylerin kimlik algılarını değiştirerek, çevrelerindeki bireylerle kendilerini kıyaslamalarına ve kolayca etkilenebilmelerine zemin hazırlamaktadır. Bu durum gençlerin dış görünüşleriyle ilgili endişe duymalarına ve estetik cerrahi operasyonlara karşı eğilimli olmasına neden olmaktadır. Sahip olduğu özelliklerden memnun olan gençler dahi sosyal medyada fazla zaman geçirdiği takdirde bir süre sonra görünüş kaygısına kapılarak, beğeniyi artırmak ve çekici bulunmak adına estetik operasyonlara yönelim gösterebilmektedir.

Son yıllarda estetik cerrahi girişimlerinin gençler arasında kabul görmesi ve tercih edilme sıklığı artmaktadır. Yaş ortalaması gittikçe düşen bu kitlenin popülizmden etkilenecek estetik operasyon olma talebi yadsınamayacak boyutlara ulaşmıştır. Dolayısıyla gençlerin estetik cerrahiye yönelmeleri sonucunda gerek ekonomik gerekse tıbbi sorunlar gündeme gelebilmektedir. Ekonomik açıdan aile bütçesine ve ülke ekonomisine önemli bir yük getirmenin yanı sıra, tıbbi bakımdan da operasyon sonrası komplikasyonların ortaya çıkması ve bu durumun bağımlılık haline dönüşerek ruhsal sorunlara neden olması gibi zararları bulunmaktadır.

Estetik cerrahi operasyonların fiziksel değişimin yanında psikolojik etkileri de bulunmaktadır. Tatmin edici olmayan operasyonlar, bireylerde özgüven azaltıcı bir faktör olabilir. Bu nedenle gençlere estetik cerrahinin yalnızca dış görünüşü değil, psikolojik sağlığı da etkileyebilecek bir müdahale olduğu konusunda bilgilendirici eğitimler verilmeli, kendi değerlerini ve özgüvenlerini geliştirmek adına alternatif yöntemler sunulmalıdır. En başta aileler, çocuklarının görünüşleri ile ilgili duyduğu kaygıları anlamalı ve destek olmalıdırlar. Toplum olarak standardize edilen güzellik kavramını değiştirmeye, herkesin kendine özgü bir aurası olduğunu, tek tip bir görünümün güzellik kavramını doğurmadığını anlamaları sağlanmalıdır.

Beğenilme arzusu ve sosyal görünüş kaygısı konularında negatif düşüncelere sahip olan gençler için uzman yardımı almaları, kendilerini olduğu gibi kabul etme üzerine çalışmalar yapmaları, bünyelerinde barındırdıkları bu olumsuz düşüncelerle başa çıkma stratejileri üzerinde yoğunlaşmaları önerilmektedir. Bu durumda olası depresyon riskinin azaltılabileceği, estetik cerrahiye kabul etme oranlarında da düşüş sağlanabileceği düşünülmektedir.

Estetik cerrahiye yönelten başlıca durumlardan olan internette geçirilen zamanın azaltılması da bir çözüm olarak sunulabilir. Gençlerin tekrar topluma kazandırılabilmesi adına teknoloji bağımlılığı ile ilgili farkındalık oluşturulmalıdır. Sosyal medya orucu, doğa yürüyüşleri ve gün içinde yapabilecekleri sportif aktivite ve hobilere yönlendirilmeleri ile zaman yönetimi becerilerinin artırılması gerekmektedir. Son olarak literatüre yeni perspektifler kazandırabilmek, toplumsal farkındalık oluşturulması ve çözüm önerileri geliştirilmesi adına konuyla ilgili farklı örneklem gruplarında araştırmalar yapılması ve kapsamın genişletilmesi önerilmektedir. Özellikle sosyal medya ve estetik cerrahiye yönelime etki eden aracı ve düzenleyici değişkenlerin sorgulanmasının faydalı olacağı düşünülmektedir.

EXTENDED ABSTRACT

ANALYSIS / RESEARCH

The Effect Of Social Appearance Anxiety And Desire To Be Liked By Young People On Acceptance Of Aesthetic Surgery

Sümeyye Özmen*

Firdevs Çelik**

Introduction

From childhood to adulthood, humans long for approval and acceptance. Recently, this desire has become even more pronounced with the increasing popularity of aesthetic surgical procedures. With advancements in treatment methods, surgeries have become easier and faster to apply and economically accessible, which has led to a growing interest in this field. Aesthetic operations performed in Turkey, as in the rest of the world, are increasing with each year.

Although the age range of individuals seeking aesthetic operations varies, the highest demand comes from young individuals. Aesthetic surgery has become increasingly popular among young people, largely due to the influence of social media. The media creates an ideal image of what a person should look like, and many individuals feel pressured to conform to that image. This can lead to anxiety about their appearance in social situations and negatively affect their daily lives.

For this reason, it is considered meaningful to determine the relationship between the acceptance of aesthetic surgery, social appearance anxiety, and the desire for approval. This study focuses on young individuals who will serve as administrators in healthcare institutions. The aim of the study is to measure the attitudes of young people who are going to work as administrators in healthcare institutions to the existing problem. Although studies examining the acceptance of aesthetic surgery, social appearance anxiety, and the desire for approval on students separately exist in the national literature, no study applying these three scales together on a sample of health management students could be found. This uniqueness is believed to contribute to the literature and guide similar studies.

* Assoc. Dr., Burdur Mehmet Akif Ersoy University, Faculty of Economics and Administrative Sciences, Department of Health Management, Burdur, Türkiye. sozmen@mehmetakif.edu.tr, ORCID: 0000-0002-3056-0872

** Graduate Student, Burdur Mehmet Akif Ersoy University, Social Sciences Institute, Department of Health Management, Burdur, Türkiye. firdevsc.elk@gmail.com, ORCID: 0000-0002-2115-4629

Aim

The aim of this research is to determine the impact of social appearance anxiety and the desire for approval on the acceptance of aesthetic surgery among health management students in a public university. Additionally, the study seeks to identify whether there are significant differences caused by sociodemographic characteristics.

Method

This study is a descriptive and cross-sectional study conducted between January 5, 2023, and February 10, 2023. The population of the research consists of students (N=508) enrolled in the health management department during the 2022-2023 academic year at a public university. The convenience sampling method was used and 242 students participated in the research on a volunteer basis. The face-to-face questionnaire method was preferred as the data collection method, and the analysis of the data was conducted using the SPSS 26.0 package program. A questionnaire consisting of four sections was chosen as the data collection tool. The questionnaire comprises a total of 49 questions. The first section includes 9 sociodemographic questions such as age, gender, etc. The second section contains the Social Appearance Anxiety Scale, the third section includes the Desire for Approval Scale, and the final section consists of the Aesthetic Surgery Acceptance Scale.

Reliability analysis was performed on the obtained data, and T-Test, ANOVA, correlation, and multiple regression analyses were conducted. The reliability analysis results indicated that the Cronbach's alpha value for the Aesthetic Surgery Acceptance Scale is 0.93. The Cronbach's alpha value found for the personal sub-dimension is 0.90. It is 0.81 for the social sub-dimension and 0.91 for the thoughts sub-dimension. In addition, for the Social Appearance Anxiety Scale, the Cronbach's alpha was found to be 0.96, and for the Desire for Approval Scale, it was found to be 0.87. The scales were found to be highly reliable.

Results

Statistically significant differences were observed in terms of gender, previous aesthetic surgery experience, time spent on social media, place of residence, and frequency of photo sharing. However, no significant differences were found in terms of age, desired surgical operations and the frequently used social media platform.

According to the results of the ANOVA test, a statistically significant correlation was found between the acceptance level of aesthetic surgery and the place of residence. The difference between the groups was found to be between those living in a village/small town and those living in a big city. The variable of frequency of photo sharing was found to lead to significant differences in terms of the acceptance level of aesthetic surgery and its sub-dimensions.

There is a statistically significant, positively moderate correlation between the Aesthetic Surgery Acceptance Scale, the Social Appearance Anxiety Scale ($r=.37$), and the Desire for Approval Scale ($r=.36$) at the 0.001 significance level. A highly significant positive correlation was found between the Social Appearance Anxiety Scale and the Desire for Approval Scale at the 0.001 significance level ($r=.76$).

It was determined that social appearance anxiety and the desire for approval explain 14.4% of the total variance in the acceptance levels of aesthetic surgery. The increase in social appearance anxiety and the

desire for approval statistically increased the acceptance levels of aesthetic surgery ($t=10.27$; $p=0.00$). The strongest predictor of aesthetic surgery acceptance was found to be the desire for approval ($B=0.36$; $t=2.03$; $p=0.04$), followed by social appearance anxiety ($B=0.33$; $t=2.52$; $p=0.01$).

Conclusion and Recommendations

The increasing use of social media today is causing various negative effects on young individuals, including psychological issues, social anxieties, and desires for approval. This situation contributes to the widespread social appearance anxiety and the desire for approval amongst young people, escalating concerns about their physical appearance.

The growing popularity of aesthetic surgical operations amongst young individuals can bring about medical and economic challenges. Aesthetic surgeries may not only lead to physical changes but also induce psychological impacts. Unsatisfactory surgical outcomes can have a confidence-reducing effect on individuals. It is essential to inform young individuals on such operations and families should understand and support their children's concerns about their appearance. Instead of standardizing the concept of beauty in society, it is crucial to nurture the understanding that everyone is unique.

Young individuals experiencing the desire for approval and social appearance anxiety are recommended to seek professional help, work on accepting themselves as they are, and develop coping strategies for dealing with negative thoughts. Additionally, creating awareness to reduce internet usage and directing individuals towards alternative activities are considered potential solutions.

To contribute new perspectives to the literature, raise social awareness, and develop solutions, further research on different sample groups related to the topic is suggested. Especially, more detailed examinations of variables influencing the inclination towards social media and aesthetic surgery could be beneficial.

Kaynakça/References

- Alcan, A. O. ve Çetin, S. (2022). Sosyal medya kullanımının kadınların estetik cerrahiye ilişkin tutumlarına etkisi. *Osmangazi Tıp Dergisi*, 44(4), 554-562.
- Amasyalı, M. ve Sabuncuoğlu, F. A. (2017). Level of social appearance anxiety in individuals with and without alignment of teeth. *Turkish Orthodontic Society*, 30(1), 1-5.
- Aminu, I. M. ve Shariff, M. N. M. (2014). Nijerya'da stratejik yönetim, finansmana erişim, iş ortamı ve KO-Bİ'lerin performansı: Veri taraması ve ön analiz. *Avrupa İşletme ve Yönetim Dergisi*, 6(35), 124-132. <https://doi.org/10.33736/ijbs.537.2016>
- APA. (2013). Diagnostic and statistical manual of mental disorders (DSM-5). American Psychiatric Publishing.
- Budak, B., Çelik, M., Gürel, Ş., Özcan, H., Subaşı, B. ve Yıldız, M. (2013). Ergenlik ve genç yetişkinlik dönemindeki kadınlarda benlik saygısı, sosyal görünüş kaygısı, depresyon ve anksiyete ilişkisi. *Journal of Mood Disorders*, 3(3), 107-113.
- Büyükoztürk Ş. (2013). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı istatistik, araştırma deseni SPSS uygulamaları ve yorum*. Pegem Yayıncılık.
- Çağlar, F. (2021). *Sosyal medya bağımlılığı ile narsistik kişilik özellikleri ve beğenilme arzusu arasındaki ilişkinin incelenmesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. İstanbul Üniversitesi.
- Çelik, E. ve Makas, S. (2018). Erken dönem uyumsuz şemalar ile sosyal görünüş kaygısı arasındaki ilişkilerin incelenmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 17(67), 926-937.

- Çetinay Aydın, P. (2017). Kaygı ve endişe. *Türkiye Klinikleri J Psychiatry-Special Topics*, 10(4), 228- 236.
- Çetinkaya, B., Gülaçtı, F. ve Çiftçi, Z. (2019). Lise öğrencilerinin sosyal görünüş kaygı düzeylerinin bazı değişkenlere göre incelenmesi. *OPUS-Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 10(17), 904-922.
- Çiçek, G. (2021). *Burun estetiği ameliyatı öncesi bireylerin sosyal görünüş kaygıları ile psikolojik iyi oluşlarının incelenmesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Ordu Üniversitesi.
- Dean, N., Foley, K. ve Ward, P. (2018). Defining cosmetic surgery. *Australasian Journal of Plastic Surgery*, 1(1), 95-103. <https://doi.org/10.34239/ajops.v1i1.29>
- Demirel, S. (2021). *Plastik cerrahi operasyonu geçirecek hastaların estetik cerrahiye kabulü ve etkileyen faktörlerin belirlenmesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Maltepe Üniversitesi.
- Doğan, T. (2010). Sosyal Görünüş Kaygısı Ölçeği'nin (SGKÖ) Türkçe uyarlaması: Geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 39, 151- 159.
- Dömbekci, H. A. ve Öztürk, Y. E. (2021). Burun estetiği operasyonlarını etkileyen sosyal faktörler ve burun estetiğinin tıbbileştirilmesi. *EKEV Akademi Dergisi*, 87, 217-240.
- Erdoğan, B. (2019). *Klinik olmayan örneklerde sosyal medya bağımlılığının sosyal görünüş kaygısı ve iletişim becerileri ile arasındaki ilişkinin incelenmesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Üsküdar Üniversitesi.
- Erdoğan, R. A. Y. ve Aydoğdu, A. (2021). Determination of social media usage and desire to be liked levels of Kastamonu University tourism faculty students. *Uluslararası Türk Dünyası Turizm Araştırmaları Dergisi*, 6(1), 47-56.
- Göksel, A. G., Caz, Ç., Yazıcı, Ö. F. ve Zorba, E. (2018). Spor hizmeti alan bireylerin sosyal görünüş kaygısı ve öznel mutluluklarının incelenmesi. *Gaziantep Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 3(3), 88-101.
- Gürbüz, S. ve Şahin, F. (2018). *Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri: Felsefe-yöntem-analiz*. Seçkin Yayıncılık.
- Güvenç, B. N. (2022). *Yetişkinlerin beğenilme arzusu ile sanal ortam yalnızlık ve yetersizlik duygusu ilişkisinin incelenmesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi.
- Hart, E. A., Leary, M. ve Rejeski, W. J. (1989). Tie measurement of social physique anxiety. *Journal of Sport and Exercise Psychology*, 11(1), 94-104. <https://doi.org/10.1123/jsep.11.1.94>
- Hart, T. A., Flora, D. B., Palyo, S. A., Fresco, D. M., Holle, C. ve Heimberg, R. G. (2008). Development and examination of the social appearance anxiety scale. *Assessment*, 15(1), 48-59. <https://doi.org/10.1177/1073191107306673>
- Haspolat, N. K. ve Kağan, M. (2017). Sosyal fobinin yordayıcıları olarak beden imajı ve benlik saygısı. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19, 139-152.
- Hawes, T., Zimmer Gembeck, M. J. ve Campbell, S. M. (2020). Unique associations of social media use and online appearance preoccupation with depression, anxiety, and appearance rejection sensitivity. *Body Image*, 33, 66-76. <https://doi.org/10.1016/j.bodyim.2020.02.010>
- Henderson-King, D. ve Henderson-King, E. (2005). Acceptance of cosmetic surgery: Scale development and validation. *Body Image*, 2(2), 137-149. <https://doi.org/10.1016/j.bodyim.2005.03.003>
- ISAPS. (2020). International society of aesthetic plastic surgery, "International survey on aesthetic/cosmetic procedures performed in 2019". <https://www.isaps.org/wpcontent/uploads/2020/12/Global-Survey-2019.pdf> (Erişim Tarihi: 09.09.2023).
- ISAPS. (2021). International society of aesthetic plastic surgery, "international survey on aesthetic/cosmetic procedures performed in 2021". https://www.isaps.org/media/vdpdanke/isaps-global-survey_2021.pdf (Erişim Tarihi: 09.09.2023).
- İnam, Ö. ve Hotun Şahin, N. (2019). Estetik/kozmetik jinekoloji. Şahin N.H. (Ed.) *Güncel jinekoloji hemşireliği* (s.267-282) içinde. Akademisyen Yayınevi.
- Jovic, M., Sforza, M., Jovanovic, M. ve Jovic, M. (2017). The acceptance of cosmetic surgery scale: confirmatory factor analyses and validation among serbian adults. *Current Psychology*, 36(4), 707-718. <https://doi.org/10.1007/s12144-016-9458-7>
- Kahraman, N. (2021). *Üniversite öğrencilerinin sosyal medya bağımlılığının beğenilme arzusu ile ilişkisinin incelenmesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. İstanbul Gelişim Üniversitesi.
- Kalaycı, Ş. (2014). *SPSS uygulamalı çok değişkenli istatistik teknikleri*. Asil Yayınevi.
- Kaplan, V. (2022). Öğrencilerin sosyal görünüş kaygı düzeylerinin incelenmesi (Kayseri ili örneği). *Humanistic Perspective*, 4(1), 107-125.

- Karabacak, Ö. (2022). *Estetik cerrahi geçiren kadınların beden beğenisi ve estetik cerrahiye kabulü: Kültürlerarası karşılaştırma* [Yayımlanmamış doktora tezi]. Karabük Üniversitesi.
- Karaca, E. ve Beydağ, K. D. (2021). Plastik cerrahi ameliyatı geçirmiş kadınların beden imajı ve benlik saygıları arasındaki ilişki. *Sağlık ve Toplum*, 31(2), 181-194.
- Karaca, S., Karakoç, A., Onan, N. ve Kadioğlu, H. (2017). Validity and reliability of the Turkish version of the acceptance of cosmetic surgery scale (ACSS). *Journal of Psychiatric Nursing*, 8(1), 17-22.
- Kaşıkara, G. ve Doğan, U. (2017). Beğenilme arzusu: Ölçek geliştirme, güvenirlik ve geçerlik çalışması. *Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 4(2), 51-60.
- Kurutçu, Ş. (2020). *Estetik ve cerrahi sağlık hizmeti alan bireylerde sosyal görünüş kaygısının özgüven ve utangaçlık üzerine etkisi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Selçuk Üniversitesi.
- Kurutçu, Ş. ve Yorulmaz, M. (2019). Vücut algısı ve sosyal görünüş kaygısı ilişkisinin incelenmesi. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi (ASEAD)*, 6(2), 195-208.
- Küçük Öztürk, G., Başer, E. ve Özocak, H. (2023). Investigation of basic personality traits and social appearance anxiety of individuals undergoing aesthetic surgery operations: A descriptive study. *Türkiye Klinikleri Journal of Nursing Sciences*, 15(1), 245-253.
- O'Brien, K. A. (2011). *Attenuating desirable responding: A comparison of self-compassion and self-affirmation strategies*. University of Manitoba (Canada).
- Özer, P. ve Güzel, Ş. (2023). Sosyal görünüş kaygısı ve sosyal medya bağımlılığının estetik işlem yaptırmaya algısı ile ilişkisi. *Visionary E-Journal/Vizyoner Dergisi*, 14(40), 1412-1432.
- Paksoy Erbaydar, N. ve Kara, Ş. A. (2019). Tıp öğrencileri ve kozmetik amaçlı tıbbi müdahaleler: deneyim ve tutumların belirlenmesi. In 3. *International 21. National Public Health Congress*, 1147.
- Pehlivan, Z., Ada, E. N. ve Öztaş, G. (2017). Ev kadınlarının sosyal görünüş kaygıları ve sağlıklı yaşam biçimi davranışları. *Spor Bilimleri Dergisi*, 28, 11-23.
- Sağlık Bakanlığı. (2021). *Anksiyete bozuklukları klinik protokolü (versiyon 1.0)*. Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü, Araştırma, Geliştirme ve Sağlık Teknoloji Değerlendirme Dairesi Başkanlığı, Ankara.
- Sarıgül, U. (2019). *Psikoloji öğrencilerinin akıllı telefon bağımlılığı düzeyleri ile beğenilme arzusu ve yalnızlık düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi: İzmir örneği* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Çaç Üniversitesi.
- Sarwer, D. B., Crerand, C. E. ve Didie, E. R. (2003). Body dysmorphic disorder in cosmetic surgery patients. *Facial Plastic Surgery*, 19, 7-17. <https://doi.org/10.1055/s-2003-39137>
- Seo, Y. A. ve Kim, Y. A. (2020). Factors affecting acceptance of cosmetic surgery in adults in their 20s–30s. *Aesthetic Plastic Surgery*, 44, 1881-1888. <https://doi.org/10.1007/s00266-020-01761-8>
- Stolić, D., Stolić, M., Ignjatović-Ristić, D., Jovanović, M., Čertić, B. ve Hinić, D. (2019). Structure of the attitudes towards cosmetic procedures acceptance. *Srpski Arhiv Za Celokupno Lekarstvo*, 147(9-10), 600-606. <http://dx.doi.org/10.2298/SARH190327087S>
- Şahin, D. (2019). *Ergenlerde sosyal medyaya yönelik tutumların, yalnızlık, depresyon ve beğenilme arzusuyla ilişkisi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Yakın Doğu Üniversitesi.
- Şimşir, Z., Seki, T. ve Dilmaç, B. (2019). Sosyal görünüş kaygısında cinsiyet farklılıkları: Bir meta analiz çalışması. *OPUS–Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 10(17), 615-637.
- Temizkan, S. P. ve Temizkan, R. (2020). Dünyada ve Türkiye’de medikal turizm kapsamında plastik ve estetik cerrahi uygulamaların hizmet pazarlaması karmaşı perspektifinden değerlendirilmesi. *Journal of Gastronomy, Hospitality and Travel*, 3(2), 284-298.
- Türk, G. D. ve Bayrakçı, S. (2020). Sosyal medya ve toplumda değişen estetik işlem yaptırmaya algısı. *AJIT-E: Academic Journal of Information Technology*, 10(39), 118-135. <https://doi.org/10.5824/ajit-e.2019.4.005>
- Uğurlu, Ö. (2015). Kadının benlik sunumunun güncel bir aracı olarak sosyal ağlar bir tasarım unsuru: “Kusursuzlaştırma”. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(1), 231-247.
- Wen, N., Chia, S. C. ve Xiaoming, H. (2017). Does gender matter? Testing the influence of presumed media influence on young people’s attitudes toward cosmetic surgery. *Sex Roles*, 76(7-8), 436-447. <https://doi.org/10.1007/s11199-016-0680-4>

- Wu, Y., Alleva, J. M. ve Mulken, S. (2020). Factor analysis and psychometric properties of the chinese translation of the acceptance of cosmetic surgery scale. *Body Image*, 33, 244-256. <https://doi.org/10.1016/j.bodyim.2020.03.009>
- Yıldız, S. B. ve Halitoğulları, H. H. (2019). Lisans düzeyinde turizm eğitimi alan öğrencilerin sosyal görünüş kaygısı ve benlik saygı düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Türk Turizm Araştırmaları Dergisi*, 3(3), 775-790.
- Yılmaz, D. E. (2020). *Sosyal medya kullanan genç yetişkin bireylerde beden algısı ve sosyal görünüş kaygısının incelenmesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Yakın Doğu Üniversitesi.